

LAINSÄÄDÄNTÖHANKE KASVUYRITTÄJÄN OLESKELULUPAPROSESSIN JA YRITTÄJÄN JA KASVUYRITTÄJÄN LUPAEDELITYSTEN UUDISTAMISEKSI- LAUSUNTOYHTEENVETO

Lausuntokierros järjestettiin ajalla 27.5.-8.7.2026.

Lausunnot pyydettiin toimittamaan ensisijaisesti lausuntopalvelu.fi:ssä. Lausuntopalaute pyydettiin antamaan erikseen yrittäjän oleskelulupa- ja kasvuyrittäjän oleskelulupa- ehdotettavista muutoksista. Lausuntoa pyydettiin 74 taholta, jotka on lueteltu lausuntopalvelu.fi:ssä. Lausunnot ovat luetta- vissa hankeikkunassa [VN/1489/2026](#).

Yhteensä 38 tahoa antoi lausunnon, joista kaksi oli yksityishenkilöä. Yksi taho ilmoitti, että ei anna lausuntoa asiasta.

Esitysluonnoksesta lausuivat seuraavat tahot: valtiovarainministeriö, sisäministeriö, Oikeuskansle- rinvirasto, Tuomioistuinvirasto, Maahanmuuttovirasto, Poliisihallitus, Suojelupoliisi, Patentti- ja rekis- terihallitus, Uudenmaan elinvoimakeskus, Business Finland, Pohjois-Suomen hallinto-oikeus, Helsin- gin hallinto-oikeus, Hämeenlinnan hallinto-oikeus, Vero-hallinto, Lupa- ja valvontavirasto (työsuoja- lu- osasto), Lounais-Suomen aluehallintovirasto, Uudenmaan liitto, Helsingin kaupunki, Espoon kau- punki, Tampereen kaupunki, Akava ry, Amcham Finland, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT, Keskuskauppakamari, Maria 01, Mikro- ja yksinyrittäjät ry, Neogames Finland ry, Pääomasijoittajat ry, Startup-säätiö sr., STTK ry, Suomen Kuntaliitto ry, Suomen Uusyri- tyskeskukset ry, Suomen Yrittäjät ry, Tekniikan Akateemiset TEK ry, Teknoliateollisuus ry, Anh Tran (YDHV lakitiimi), Matti Koljonen.

1. Yleistä

Yleisesti lausunnonantajat suhtautuivat esitykseen pääosin myönteisesti ja kannattivat sen tavoitteita selkeyttää yrittäjien ja kasvuyrittäjien oleskelulupasääntelyä, sujuvoittaa lupaprosesseja sekä paran- taa viranomaisten välistä tiedonkulkua. Erityisesti kannatusta saivat yrityksen rekisteröintivaatimuk- sen keventäminen yrittäjän ensimmäisessä oleskeluluvassa sekä kasvuyrittäjän oleskeluluvan edel- lytysten kirjaaminen nykyistä selkeämmin lainsäädäntöön. Useat lausunnonantajat korostivat, että uudistuksen toimeenpanossa on varmistettava prosessien sujuvuus, ennakoitavuus ja lyhyet käsitte- lyajat sekä huolehdittava Suomen houkuttelevuudesta kansainvälisten yrittäjien ja kasvuyrittäjien si- joittautumisena. Eniten kriittisiä huomioita kohdistui kasvuyrittäjän oleskelulupamenettelyn mak- sullisuuteen. Lisäksi lausunnonantajat esittivät useita kehittämis ehdotuksia kasvuyritysten erityispiir- teiden huomioimiseen lupaharkinnassa.

2. Yrittäjän oleskelulupa

Lähes kaikki lausuneet tahot kannattivat ehdotusta, jonka mukaan yrityksen rekisteröintiä ei enää edellytetä ensimmäistä yrittäjän oleskelulupaa haettaessa tilanteissa, joissa yritystoiminta ei ole

vielä käynnistynyt Suomessa. Muutoksen nähtiin vähentävän tarpeettomia yritysrekisteröintejä, parantavan rekisteritietojen laatua ja ajantasaisuutta, keventävän hakijoiden ja viranomaisten hallinnollista taakkaa sekä selkeyttävän yrittäjän maahantulopolkua.

Mikro- ja yksinyrittäjät ja Suomen Uusyrityskeskukset ry toivat esiin tarpeen valtakunnallisesti yhteisille ja selkeille ohjeille siitä, miten yritystoiminnan edellytyksiä arvioidaan tilanteissa, joissa yritystä ei ole vielä rekisteröity eikä Y-tunnusta ole käytettävissä. Suomen Uusyrityskeskus ry katsoi, että muutoksen myötä on tärkeää määritellä selkeästi, millaisilla asiakirjoilla, suunnitelmilla tai muulla näytöllä yritystoiminnan uskottavuutta arvioidaan tilanteessa, jossa yritystä ei ole vielä perustettu eikä Y-tunnusta ole käytettävissä.

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT, Pääomasijoittajat ry ja STTK kannattivat ehdotusta, mutta pitivät tärkeänä, että yritys rekisteröidään viivytystä oleskeluluvan myöntämisen jälkeen. *KT* korosti myös, että tulisi olla selkeästi määritelty, mitä hakijan tulee hakuaiheessa esittää. *Pääomasijoittajat ry* piti tärkeänä, että yrittäjäaseman osoittamiseksi vaadittavat asiakirjat pysyvät kohtuullisina eivätkä muodosta uutta hallinnollista estettä. *STTK* piti myös tärkeänä, ettei yrittäjän oleskelulupaa käytetä työnantajavelvoitteiden kiertämiseen naamioimalla tosiasiallisia työsuhteita yrittäjyydeksi. Erityistä huomiota *STTK:n* mukaan tulisi kiinnittää työperäisen hyväksikäytön riskialoihin.

Akava katsoi, että ehdotuksen ja oleskelulupaprosessien tulokannanvaraisuutta vähentäisi, mikäli yrityksen rekisteröintiedellytykseen liittyvä aikaraja määriteltäisiin tarkemmalla tasolla samassa yhteydessä.

Uudenmaan elinvoimakeskus kannatti muutoksia ja totesi, että muutos selkeyttää vakiintunutta hallintotapaa lakiin ja laajentaa käytännön koskemaan kaikkia yhtiömuotoja, mikäli yritystoiminta ei ole vielä toiminnassa.

Poliisihallitus ja Patentti- ja rekisterihallitus (PRH) kannattivat muutosta, koska se vähentäisi tarpeettomia yritysrekisteröintejä ennen oleskeluluvan myöntämistä. *PRH* myös katsoi, että muutos helpotaisi rekisteröinnin edellyttämän asuinpaikan varmistamista ja parantaisi rekisteriin merkittävien henkilötietojen oikeellisuutta, koska yrittäjällä olisi rekisteröintiä haettaessa oleskelulupa ja suomalainen henkilötunnus.

Maahanmuuttovirasto piti muutosta perusteltuna, mutta arvioi sen voivan lisätä hakemusmääriä ja jopa kasvattaa kielteisten päätösten osuutta, mikä olisi haaste viraston resursseille ja käsittelyaika-vaatimuksille. Lisäksi *Migri* huomautti, että muutos voisi kaventaa yrittäjän ja kasvuyrittäjän oleskelulupien välistä eroa ja vaikeuttaa hakijoiden lupatyypin valintaa.

Oikeuskanslerinvirasto totesi lausunnossaan, että yrittäjäasemaa koskevan ehdotetun 79 a §:n säännöksen perustelut perustuvat viittaukseen ulkomaalaislain 79 §:n esitöihin (HE 114/2022). Oikeuskanslerinviraston mukaan pelkkä viittaus aiempiin esitöihin ei ole riittävä, vaan yrittäjäasemaa koskevan uuden säännöksen perustelujen tulisi käydä selkeästi ilmi käsillä olevasta hallituksen esityksestä. Myös *Akava* nosti esiin, että ulkomaalaislain 79 a § ehdotettu lisäys yrittäjäasemasta tulisi määritellä ja perustella esityksessä täsmällisesti. Kyse ei saisi olla tosiasiallisesta alisteisesta työnteosta yhdelle toimeksiantajalle, työnantajan johdon ja valvonnan alaisuudessa, mutta yrittäjäriskillä ja ilman työsuhteen suojaa.

Yksityishenkilöt korostivat selkeitä ja ennakoitavia arviointikriteereitä. Viranomaisten harkintavallan laajuuden riittävää rajaamista pidettiin tärkeänä ja toisaalta katsottiin, että viranomaisilla tulisi säilyä mahdollisuus arvioida hakemusten uskottavuutta huolellisesti.

3. Kasvuyrittäjän oleskelulupa

Valtaosa lausunnonantajista kannatti kasvuyrittäjän oleskeluluvan uudistamista, jossa Business Finlandin arvio integroidaan osaksi varsinaista oleskelulupaprosessia osapäätöksen muodossa. Erityisesti kannatusta sai kasvuyrittäjyyden edellytysten kirjaaminen nykyistä selkeämmin lainsäädäntöön.

Muutosten arvioitiin vahvistavan viranomaisten välistä tiedonkulkua, tukevan väärinkäytösten torjuntaa sekä lisäävän lupaprosessin läpinäkyvyyttä, ennakoitavuutta ja yhdenmukaisuutta. Kannatusta esittivät muun muassa *sisäministeriö, Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat, Akava ry, Maahanmuuttovirasto, Suomen Yrittäjät, Suomen Uusyrityskeskukset ry, Keskuskauppakamari, Teknologiateollisuus ry, Poliisihallitus ja Tampereen kaupunki*. Myös muut lausunnonantajat näkivät selkeitä hyötyjä ehdotetussa muutoksessa.

Osa lausunnonantajista suhtautui kuitenkin kriittisesti ehdotukseen, jonka mukaan Innovaatorahoituskeskus Business Finlandin suorittama kasvuyritystoiminnan arviointi tehtäisiin osana maksullisen oleskelulupahakemuksen käsittelyä aiemman maksuttoman ennakomenettelyn sijasta. Useissa lausunnoissa korostettiin myös, että uudistuksen toimeenpanossa tulee varmistaa prosessin sujuvuus, lyhyet käsittelyajat sekä Suomen kilpailukyky kansainvälisten kasvuyrittäjien sijoittautumiskohteena. Erityisesti *Startup-säätiön, Maria 01:n, Pääomasijoittajat ry:n, Amcham Finlandin, Helsingin kaupungin, Espoon kaupungin, Suomen Yrittäjien, Keskuskauppakamarin, EK:n, Teknologiateollisuuden ja Kuntaliiton* lausunnoissa korostettiin prosessin sujuvuuden, ennakoitavuuden, lyhyiden käsittelyaikojen sekä Suomen kansainvälisen kilpailukyvyn merkitystä kasvuyrittäjien houkuttelussa.

3.1. Innovaatorahoituskeskus Business Finlandin arvio osaksi maksullista oleskelulupahakemusta

Merkittävin kriittinen palaute kohdistui siihen, että Business Finlandin kasvuyritystoimintaa koskeva arviointi tehtäisiin jatkossa osana maksullista oleskelulupahakemusta aiemman maksuttoman ennakomenettelyn sijasta. Useat lausunnonantajat arvioivat muutoksen voivan nostaa hakemisen kynnystä ja heikentää Suomen houkuttelevuutta kansainvälisten kasvuyrittäjien sijoittautumiskohhteena. Maksullisuuteen suhtautuivat kriittisesti erityisesti *Startup-säätiö, Maria 01, Amcham Finland, Pääomasijoittajat ry, Mikro- ja yksinyrittäjät ry* sekä *Neogames Finland ry*. *Espoon ja Helsingin kaupungit* sekä *Suomen Yrittäjät ry* korostivat maksullisuuden vaikutusten seurantaa. Toisaalta *Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT* ja *Akava* pitivät muutosta perusteltuna.

Mikro- ja yksinyrittäjät toi esiin, että vaikka esityksen tavoitteena on vähentää perusteettomia hakemuksia, kohdistuu 650 euron hakemusmaksu samalla kaikkiin hakijoihin. Hakemusmaksun katsottiin muodostavan kynnyksen juuri niille yrittäjille, joita Suomi pyrkii houkuttelemaan. Hakemusmaksulle ei myöskään esitetä vastineeksi esimerkiksi yksilöityä lisäpalvelua tai neuvontaa.

Startup-säätiön, Maria 01, Amcham Finlandin ja Pääomasijoittajien mukaan maksullisuus voi karsia myös potentiaalisia yrittäjiä, eikä se ole tarkoituksenmukainen keino vähentää hakemuskantaa, vaikkakin *Startup-säätiö* ja *Pääomasijoittajat* piti perusteltuna tavoitetta vähentää puutteellisia kokeiluhakemuksia. Kyseiset tahot toivat esiin, että useissa verrokkimaissa kuten Virossa ja Italiassa vastaava ennakkoarviointi on hakijalle maksuton, joten muutos heikentää Suomen houkuttelevuutta. Myös *Helsingin kaupunki* nosti esiin verrokkimaat ja niiden menettelyiden vaikutuksen Suomen houkuttelevuuteen.

Kunta- ja hyvinvointityönantajat KT ja *Akava ry* kannattivat arvioinnin muuttumista maksulliseksi. Maksullisuuden katsottiin rajaavan turhia hallinnollisia prosesseja ja mahdollistavan resurssien keskittämisen todellisten hakemusten käsittelyyn. *Akava ry* kuitenkin katsoi, että maksujen tulisi pysyä kohtuullisella tasolla ja piti hakemusmaksujen kohdentamista Business Finlandille hyvänä muutoksena huomioiden kasvava viranomaisvastuu.

STTK ry ei myöskään vastustanut Business Finlandin arvion sisällyttämistä maksulliseen oleskelulupamenettelyyn. *STTK ry* kuitenkin korosti, että osapäätökset tulee laatia virkavastuulla Innovaatorahoituskeskus Business Finlandin toimesta ja kokonaisvastuu oleskelulupamenettelystä tulisi olla Maahanmuuttovirastolla. *Tekniikan Akateemiset TEK ry* ja *Teknologiateollisuus ry* pitivät myös siirtymistä maksulliseen lupaprosessiin hyväksyttävänä, jos sillä voidaan vähentää perusteettomia hakemuksia ja nopeuttaa varsinaisten hakemusten käsittelyä. Molemmat korostivat, että kriteerien tulee olla hakijoille selkeät, ennakoitavat ja avoimesti viestityt.

Lausuntopalautteessa esitettiin myös vaihtoehtoisia keinoja hakemusten laadun parantamiseksi ilman hakukynnyksen merkittävää nostamista. Tällaisia olivat esimerkiksi maksuton tai kevyt ennakkoarviointi, kaksivaiheinen menettely sekä hakemusmaksun osittainen palauttaminen tietyissä tilanteissa. *Mikro- ja yksinyrittäjät* toi esiin vaihtoehtoina arviointiprosessin kehittämisen, tehokkaamman ennakkoseulonnan, selkeämmät hakukriteerit ja Business Finlandin arviointiresurssien vahvistamisen. *Maria 01* katsoi, että hakemusten määrän hallinnassa tulisi ennen kaikkea hyödyntää nykyaikaisia digitaalisia tekoälyyn nojaavia ratkaisuja, jotka mahdollistaisivat viranomaisresurssien kohdentamisen kaikkein lupaavimpiin hakemuksiin, nopeuttaisivat käsittelyä ja vähentäisivät hallinnollista kuormaa ilman, että aidosti potentiaalisten kasvuyrittäjien kynnystä hakeutua Suomeen nostetaan. *Pääomasijoittajat* ehdotti kevyempää tai porrastettua ennakkoarviota taikka käsittelymaksun osittaista palauttamista tilanteissa, joissa hakemus hylätään yleisillä perusteilla ennen yritystoiminnan arviointia.

3.2. Osapäätösharkinta ja kasvuyritysten erityispiirteiden huomioiminen lupaharkinnassa

Kasvuyrittäjän oleskeluluvan edellytyksien selkeyttämien lainsäädäntöön sai selkeää kannatusta. Muutoksen nähtiin selkeyttävän edellytyksien sisällön sekä hakijoille että viranomaisille.

Lausunnonantajat korostivat laajasti, että kasvuyrittäjien arvioinnissa tulee huomioida startup- ja kasvuyritystoiminnan erityispiirteet sekä säilyttää riittävä tapauskohtainen kokonaisharkinta. *Suomen Uusyrityskeskukset ry*, *Suomen Yrittäjät*, *Startup-säätiö* ja *Maria 01* katsoivat, ettei kasvupotentiaalin arviointia tule perustaa yksinomaan lyhyen aikavälin kannattavuuteen, koska varhaisen vaiheen kasvuyrityksille on tyypillistä liiketoimintamallien, tuotteiden ja markkinoiden nopea kehittyminen. *Amcham Finland* katsoi, että kannattavan liiketoiminnan edellytystä koskeva vaatimus on ristiriidassa esityksessä esitetyn havainnon kanssa, jonka mukaan kasvuyritystoiminta on harvoin vielä kannattavaa ensimmäisen jatkoluvan myöntämisvaiheessa. *Akava* puolestaan ehdotti, että ulkomaa-laislain 80 a § kannattavuuden arviointiin liittyviä kohtia edelleen selkeytetään ja tarkennetaan. *Suomen Yrittäjät* painotti jatkolupien arvioinnissa erityisesti yrityksen uskottavaa kasvupotentiaalia, liiketoiminnan kehitystä ja rahoituksen hankintakykyä. *Teknologiateollisuus ry* piti edellytysten täsmentä-mistä lain tasolla kannatettavana läpinäkyvyyden ja ennakoitavuuden lisäämiseksi, mutta katsoi, että arvioinnissa tulee säilyttää riittävä kokonaisharkinta. *Neogames Finland ry* puolestaan katsoi, että esityksessä säädettyt yksityiskohtaiset ehdot voivat olla liian jäykkiä nopeasti muutuvaan startup-ympäristöön. Lisäksi *Pääomasijoittajat ry* ja *Startup-säätiö sr.* painottivat, ettei osaamisen arviointiin liittyvä kielitaitoedellytys saa käytännössä muodostua suomen kielen vaatimukseksi, vaan myös eng-lannin kieltä tulee pitää riittävänä kansainvälisessä kasvuyritystoiminnassa.

Startup-säätiö sr. ja *Maria 01* esittivät, että kasvuyrittäjän arvioinnissa tulisi nykyistä vahvemmin hyö-dyntää startup-ekosysteemin tekemiä ennakkoarviointeja. *Startup-säätiö sr.* katsoi, että myönteisinä arviointitekijöinä tulisi huomioida esimerkiksi ammattimaisen pääomasijoittajan tekemä sijoitus tai sitova rahoitussitoumus, valinta kilpailtuun kiihdyttämö- tai hautomo-ohjelmaan sekä tunnetun star-tup-toimijan puoltava asiantuntija-arvio, koska näissä hakijan tiimi, kasvupotentiaali ja kansainvälisty-mismahdollisuudet on jo arvioitu. *Maria 01* piti vastaavasti tärkeänä, että arvioinnissa voidaan huo-mioida luotettavien startup-toimijoiden puoltavat arviot ja valinta korkeatasoiisiin kiihdyttämöohjelmiin, jotka perustuvat kilpailtuun asiantuntija-arviointiin.

Maahanmuuttovirasto katsoi, että ehdotetun 80 §:n sanamuodon tulisi mahdollistaa tai ei ainakaan sulkea pois mahdollisuutta arvioida kasvuyrittäjän oleskeluluvan edellytyksiä osapäätösmenettelyssä silloin, kun ne tulevat arvioitavaksi pysyvässä oleskeluluvassa. Maahanmuuttovirasto totesi, että olisi selkeintä, jos laissa tai sen perusteluissa todettaisiin yksiselitteisesti, kuuluuko osapäätösmenttely myös pysyvän oleskelun käsittelyyn.

Oikeuskanslerivirasto (OKV) nosti lausunnossaan esiin, että ehdotetun ulkomaalaislain 80 a §:n otsi- kon mukaan pykälä koskee kasvuyrittäjän oleskelulupahakemukseen annettavaa osapäätöstä, mutta 1 ja 2 momentin sanamuodon perusteella siinä säädetään oleskeluluvan ja jatkoluvan myöntämisen edellytyksistä. OKV katsoi, että otsikko ja sisältö eivät siten vaikuta vastaavan toisiaan, mikä tulisi arvioida jatkovalmistelussa. OKV totesi myös lausunnossaan, että perustuslain 80 §:n 1 momentin näkökulmasta on arvioitava, tulisiko perusteluissa mainitusta lähtökohtaisesti vähintään 60 prosentin

omistusosuutta ja vastuuhenkilöiden Suomessa asumista koskevasta vaatimuksesta säättää pykälätasolla, koska sillä on vaikutusta hakijan oikeusasemaan ja viranomaisen harkintaan. Lisäksi OKV katsoi, että perusteluissa ei käsitellä luvan edellytyksenä olevaa hakijan osaamista ja kykyä kehittää ratkaisua ja yrityksen liiketoimintaa.

Sisäministeriö nosti lausunnossaan esiin, että ehdotetun 80 a §:n sanamuotoa tulisi harkita täsmennettäväksi siten, että siitä ilmenee nykyistä selvemmin osapäätöksen hakijakohtaisuus. Ehdotuksen nykyisen sanamuodon katsottiin viittaavan siihen, että 80 §:n arviointi on hakijakohtaista, mutta 80 a §:n arviointi yrityskohtaista, mikä voisi johtaa siihen, että yrityksen täyttäessä edellytykset luvan myöntäminen olisi käytännössä automaattista kaikille hakijoille. Perustelujen mukaan tarkoituksena on kuitenkin voida arvioida eri hakijoiden roolia ja merkitystä yritykselle yksilöllisesti. Tämän tulisi sisäministeriön mukaan ilmetä myös pykälän sanamuodosta. *Sisäministeriö* nosti myös lausunnossaan esiin, että perusteluista ei ilmene, mihin ehdotettuun edellytykseen liittyy vaatimus siitä, että Suomeen siirrettävän ulkomaisen yritystoiminnan tulisi olla alle viisi vuotta vanha.

3.3. Kasvuyrittäjän jatkolupa

Startup-säätiö sr., *Amcham Finland* ja *Pääomasijoittajat ry* pitivät ongelmallisena ehdotusta, jonka mukaan jatkolupa sidottaisiin saman yritystoiminnan jatkamiseen.

Startup-säätiö sr. katsoi, että jatkoluvan edellytysten tulee huomioida kasvuyritysten tyypillinen kehitys ja luonne, kuten liiketoimintamallin muuttuminen. Jatkolupaan ehdotettu rajausta jatkoluvan myöntämisestä vain saman yritystoiminnan jatkamiseen ei saisi käytännössä muodostua rangaistukseksi pivotoinnista.

Amcham Finland piti ongelmallisena jatkoluvan sitomista samaan yritystoimintaan, koska kasvuyrityksille on ominaista liikeidean ja toiminnan kehittyminen. Amchamin mukaan uuden ensimmäisen luvan hakeminen on raskaampi ja epävarmempi reitti kuin jatkolupa ja että muutos rankaisee strategisesta suunnanmuutoksesta, joka voi olla yrityksen elinehto. Sen mukaan jatkolupa tulisi kytkeä kasvuyritystoimintaan yleisesti eikä yksittäiseen liikeideaan

Pääomasijoittajat ry korosti, että liikeidean, liiketoimintamallin ja tiimin muutokset ovat normaali osa kasvuyritysten kehitystä. Vaikka esityksessä todetaan, että muuhun kasvuyritystoimintaan voi hakea uutta ensimmäistä kasvuyrittäjän oleskelulupaa, pääomasijoittajien mukaan tiukennus voi käytännössä lisätä hakijoiden epävarmuutta ja hallinnollista taakkaa. Pääomasijoittajat katsoi, että sääntelyssä ja sen perusteluissa tulisi varmistaa, ettei yritystoiminnan tavanomainen kehittyminen ja pivointi johda hakijan kannalta kohtuuttomaan tai epävarmaan tilanteeseen ja painotti jatkolupien ennakoitavuuden merkitystä myös yritysten rahoituskelpoisuuden kannalta.

3.4. Vaikutukset viranomaisresursseihin

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus ja *Tuomioistuinvirasto* esittivät yhtenevän arvion esityksen kanssa siitä, että muutos todennäköisesti lisää hallinto-oikeuksiin saapuvien valitusten määrää, koska erillinen lausuntovaihe poistuu ja kielteisten päätösten määrän arvioidaan kasvavan. *Pohjois-Suomen hallinto-oikeus*, *Poliisihallitus* ja *Tuomioistuinvirasto* korostivat, että hallinto-oikeuksien resurssit on turvattava, sillä käsittelyajat ovat jo nykyisin pitkiä. Erityisesti *Tuomioistuinvirasto* ja *Pohjois-Suomen hallinto-oikeus* painottivat, että myös ulkomaalaislakiin tehtyjen muiden uudistusten kumulatiiviset vaikutukset hallintotuomioistuinten työmäärään tulee ottaa huomioon resursoinnissa.

Business Finland totesi, että siirtyminen asiantuntijalausuntojen antamisesta määrämuotoisten hallintopäätösten tekemiseen lisää sen työmäärää. Henkilötyövuositarvetta kasvattavat sekä lakisääteinen velvollisuus tehdä päätös kuukauden kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta että arvioitu tuomioistuinikäsettelyjen määrän kasvu. *Business Finland* katsoi, että määrääjän noudattaminen edellyttää riittäviä henkilöstöresursseja sekä sijaisuuksista huolehtimista nykyistä velvoittavammin.

3.5. Huomiot vaikutusarvioinneista

Akava huomautti, että vaikutusarvioinnissa ei tarkastella kasvuyritysten työllisyysvaikutuksia eikä sitä, kuinka paljon kasvuyrittäjän oleskeluluvan perusteella Suomeen on syntynyt työpaikkoja.

Amcham Finland katsoi, että esityksen vaikutusarviointi nojaa liikaa kasvuyrittäjien keskimääräisiin liikevaihtoihin, vaikka esityksessä tunnistetaan, että suurimmat talous- ja työllisyysvaikutukset syntyvät harvoista menestyvistä kasvuyrityksistä. *Amcham* korosti myös, että käytettävissä oleva aineisto on rajallinen ja lyhyt seuranta-aika voi aliarvioida vaikutuksia.

Neogames Finland ry totesi, että esityksessä tunnistetaan, että aiemmin toteutunut yritystoiminta on ollut rajallista ja siten talous- ja työllisyysvaikutukset ovat jääneet vähäisiksi. Tämän vuoksi olisi perusteltua arvioida tarkemmin, parantaako maksullinen ja tiukemmin säädelty malli todella niitä vaikutuksia, joita sillä tavoitellaan.

Valtiovarainministeriö katsoi, että esitysluonnoksen vaikutustenarvioinnissa on asianmukaisesti tunnistettu ehdotettavista tietojärjestelmämuutoksista seuraavat taloudelliset vaikutukset sekä vaikutukset viranomaisten tiedonhallintaan, mitä valtiovarainministeriö piti myönteisenä. Lausunnossa nostettiin esiin, että tiedonhallintavaikutuksissa on käytetty vakiintumatonta tietoturvaselosteen käsitettä, mitä voisi jatkovalmistelussa vielä pyrkiä tarkentamaan.

Pääomasijoittajat totesi, että esityksen vaikutusarviossa korostuu toistuvasti havainto, jonka mukaan kasvuyrittäjän luvalla tulleiden harjoittama yritystoiminta on ollut liikevaihdoltaan ja työllistävyydeltään vähäistä. *Pääomasijoittajat ry* huomautti, että esitys itse toteaa tämän aineiston rajalliseksi. *Pääomasijoittajat* korosti, että kasvuyritystoiminnan luonteeseen kuuluu, että myönteiset talous- ja työllisyysvaikutukset syntyvät harvojen menestyvien yritysten kautta, mikä esityksessäkin todettiin. Rajallisesta tietopohjasta ei tulisi johtaa kategorista kuvaa kasvuyrittäjyyden vähäisestä merkityksestä. *Pääomasijoittajat ry* piti tärkeänä, että uudistus ei perustu lähtökohtaan, jossa kasvuyrittäjyyden potentiaali aliarvioidaan.

3.6. Tiedonkulku viranomaisten välillä ja väärinkäytösten ehkäiseminen

Lausunnoissa esitettiin sekä esitystä tukevia että kriittisiä näkemyksiä väärinkäytösten ehkäisemisestä ja viranomaisyhteistyöstä. *Mikro- ja yksinyrittäjät ry* sekä *yksityishenkilö* pitivät väärinkäytösten torjuntaa tärkeänä, mutta katsoivat, että esityksessä ei riittävästi osoiteta väärinkäytösten laajuutta tai arvioida toimenpiteiden oikeasuhtaisuutta.

Amcham Finland ja *Elinkeinoelämän keskusliitto EK* arvioivat, että esitys painottuu liikaa lupamenettelyn hallintaan, riskien ehkäisyyn ja hallinnolliseen tehokkuuteen. Niiden mukaan hakija- ja ekosysteeminäkökulmat sekä houkuttelevuus jäivät toissijaisiksi esityksessä.

Poliisihallitus ja *Suojelupoliisi* puolestaan kannattivat esitystä, koska sen arvioitiin parantavan viranomaisten välistä tiedonvaihtoa UMA-järjestelmässä, tehostavan riskien tunnistamista sekä ehkäisevän oleskelulupajärjestelmän väärinkäyttöä. *Poliisihallitus* viittasi jälkivalvonnassa havaittuihin väärinkäytöstopauksiin. *Poliisihallitus* ja *Suojelupoliisi* toivat esiin, että riskien tehokkaampi tunnistaminen ja torjuminen parantaisi sekä Suomen että koko Schengen-alueen turvallisuutta, koska myönnetty oleskelulupa mahdollistaa vapaan liikkuvuuden Schengen-alueella.

Valtiovarainministeriö kannatti ehdotettuja muutoksia, sillä muutokset edistäisivät viranomaisten välistä tiedonvaihtoa suoraan ulkomaalaisasioiden asiankäsitelyjärjestelmän sisällä salattujen sähköpostien sijaan ja mahdollistaisi Maahanmuuttoviraston prosessien automatisointia ja edistäisi tietoyhteiskunnan kehittymistä.

3.7. Yrittäjien oleskelulupien jakautuminen kasvuyrittäjän ja yrittäjän lupakategorioihin

Uudenmaan elinvoimakeskus katsoi esitettyjen lainmuutosten tuovan parannuksia voimassa olevaan lainsäädäntöön, mutta olevan riittämättömiä asetettuihin kokonaistavoitteisiin nähden. Ehdotuksen katsottiin yhtenäistävän yrittäjyyden perusteella myönnettävien oleskelulupien prosesseja ja parantavan sääntelyn ennakoivuutta, muttei Uudenmaan elinvoimakeskuksen näkemyksen mukaan tehosta riittäväällä tavalla viranomaisresurssien käyttöä. Elinvoimakeskuksen näkemyksen mukaan viranomaistoimintaa voitaisiin edelleen tehostaa ja yksinkertaistaa nykyistä enemmän, siirtymällä yhden yhteisen yrittäjän oleskeluluvan malliin. Yhden yrittäjän oleskeluluvan mallia puoltavat useat toisiaan täydentävät perustelut, jotka liittyvät järjestelmän selkeyteen, nopeuteen, kustannustehokkuuteen sekä vaikuttavuuteen.

Mikro- ja yksinyrittäjät ry katsoi, että jatkovalmistelussa tulisi arvioida yrittäjän ja kasvuyrittäjän erillisten oleskelulupien tarkoituksenmukaisuutta. Sen mukaan rajanveto tavallisen yrittäjän ja kasvuyrittäjän välillä on erityisesti yritystoiminnan alkuvaiheessa vaikeaa, mikä voi johtaa päällekkäiseen viranomaisarviointiin ja siirtymiseen lupakategorioiden välillä. Mikro- ja yksinyrittäjät ry ehdotti kansainvälisen yrittäjyyden tarkastelemista yhtenä kokonaisuutena ja vähemmän erillisiin lupakategorioihin sirottuna.

3.8. Vaikutusten seuranta

Lausunnonantajat korostivat laajasti uudistuksen vaikutusten systemaattista seurantaa eri mittareilla.

Maria 01, Amcham Finland, Pääomasijoittajat ry, Suomen Yrittäjät ja Teknologiateollisuus ry pitivät tärkeänä seurata uudistuksen vaikutuksia Suomen houkuttelevuuteen kansainvälisten kasvuyrittäjien kohteena. *Maria 01, Amcham Finland, Pääomasijoittajat ry ja Teknologiateollisuus ry* korostivat lisäksi tarvetta seurata, kuinka moni kasvuyrittäjä sijoittuu Suomeen, jää maahan pidemmäksi aikaa ja kuinka menestyksekkäästi yritykset kehittyvät.

Espoon kaupunki, Suomen Yrittäjät, Suomen Kuntaliitto ry ja Helsingin kaupunki painottivat maksullisuuden ja prosessimuutosten vaikutusten seurantaa. Vaikutusten seurantaa tulisi kohdistaa hakukynnykseen, houkuttelevuuteen, asiakastytyvyyteen, käsittelyaikoihin ja Suomen maakuvaan.

3.9. Muita huomioita

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT korosti, että kaksivaiheisen käsittelyprosessin tulee olla haki- jalle selkeä ja ennakoitava. Hakijan tulee tietää, missä viranomaisessa hakemus kulloinkin on käsiteltävänä ja mistä lisätietoja saa. KT kannatti myös ehdotettua siirtymäsäännöstä ja piti tärkeänä, että uusia säännöksiä sovelletaan vain lain voimaantulon jälkeen vireille tuleviin hakemuksiin.

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus kiinnitti huomiota muutoksenhakusääntelyn johdonmukaisuuteen. Sen mukaan Business Finlandin lausunnon korvaaminen osapäätöksellä edellyttää vastaavien muutosten tekemistä myös ulkomaalaislain 190 §:ään, jotta osapäätöstä koskeva muutoksenhaku on sääntelyssä asianmukaisesti huomioitu.

Keskuskauppakamari piti yrittäjien ja kasvuyrittäjien oleskelulupien kehittämistä myönteisenä, mutta ehdotti lisäksi sijoittajan oleskeluluvan käyttöönottoa Suomen kansainvälisen kilpailukyvyn vahvistamiseksi.

Tampereen kaupunki korosti, että kasvuyrittäjien fast track -menettely tulisi säilyttää, koska sen poistaminen voisi heikentää Suomen houkuttelevuutta startup-yrittäjien näkökulmasta.

Business Finland esitti lausunnossaan täsmennyksiä muun muassa 83 §:ään, lupahakemusmaksujen kohdentumiseen, pakotetarkastelun vastuutahoon sekä tiedonsaantioikeuksia koskevaan sääntelyyn. Ulkomaalaislain 83 §:n osalta *Business Finland* nosti esiin, että toimivaltasäännöksiä tulisi täsmentää, jotta viranomaisten vastuut olisivat selkeitä ja esitti että 83 §:ssä olevaan yleisten edellytysten luetteloon lisättäisiin UlkL 58 §. Lupahakemusmaksujen osalta *Business Finland* katsoi, että esityksessä jää epäselväksi, miten kasvuyrittäjän oleskelulupahakemuksen käsittelymaksu kohdennetaan *Business Finlandille* ja millä oikeudellisella perusteella se voisi periä tai vastaanottaa maksuja. Lisäksi *Business Finland* huomautti, ettei sen osalta ole vielä laadittu omakustannusarviota, vaikka hakemusmaksujen lähtökohtana tulisi olla omakustannusperiaate. Pakotteiden osalta *Business Finland* kiinnitti huomiota siihen, että esityksestä ei käy ilmi, kumpi viranomainen, *Business Finland* vai Maahanmuuttovirasto, vastaa pakotetarkastelusta. Sen mukaan pakotteiden kiertämisen riskit tulisi huomioida selkeämmin sääntelyssä. *Business Finland* katsoi myös, että esityksen perusteella jää epäselväksi miksi laissa Innovaatorahoituskeskus *Business Finlandista* ja *Business Finland* -nimisestä osakeyhtiöstä säilytetään 16 §:ssä yhtiön tiedonantovelvollisuus rahoituskeskukselle.

Verohallinto kannatti myös muutosta, jossa lakiin henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa lisätään maininta siitä, että jatkossa *Business Finland* voi saada tietoja 13 §:n mukaisesti muilta viranomaisilta ja erityisesti piti hyvänä, että velvoitteidenhoitoselvitys on yksi tällainen tietojensaannin tapa.

Valtiovarainministeriö esitti teknisenä huomiona, että ulkomaalaislain 84 §:n 2 momentin ensimmäisessä virkkeessä tulisi välttää he-pronominin käyttöä elinvoimakeskukseen ja *Business Finlandiin* viitattaessa.